

ΑΡΧΕΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ

ΘΕΜΑΤΑ

ΟΜΑΔΑ Α΄

Α1. Να αντιστοιχίσετε στην κολονα σας τους αριθμούς της στήλης Α με τα γράμματα της στήλης Β (Ένα στοιχείο της στήλης Β περιττεύει)

A	B
1. Παρμενίδης	Α. Δομικό στοιχείο του σύμπαντος είναι το νερό
2. Τ. Χομπς	Β. Το «κωνάριον» αποτελεί συνδετικό κρίκο μεταξύ του υλικού σώματος και της άυλης ψυχής
3. Θαλής	Γ. Η σχέση που υφίσταται μεταξύ δυο γεγονότων που συνδέονται αιτιοκρατικά δεν είναι τίποτε παραπάνω από σχέση χρονικής διαδοχής.
4. Ρ. Ντεκάρτ	Δ. Υπήρξε θύμα της φυσιοκρατικής πλάνης
	Ε. Η σταθερότητα πρέπει να αναζητηθεί στη σκέψη μας.

(8 μονάδες)

Α2. Να αποδώσετε με συντομία το περιεχόμενο των παρακάτω όρων, αναφέροντας παράλληλα και τα ονόματα των φιλοσόφων που τα εισηγήθηκαν:

Παλιγγόνοσ αρμονία, τα αδιάφορα, το επιθυμητικό, κατά κίνησιν ηδονή.

(12 μονάδες)

Α3. Ποιες είναι οι θέσεις του Ντ. Χιουμ για τους νόμους της φύσης;

(15 μονάδες)

Α4. Σε ποιον παράδοξο ισχυρισμό προέβη ο Ζήνωνας ο Ελεάτης; Να εξηγήσετε με ένα παράδειγμα τι μπορεί να σημαίνει ο ισχυρισμός του.

(15 μονάδες)

ΟΜΑΔΑ Β΄

Β1. Αφού μελετήσετε το απόσπασμα που ακολουθεί και σε συνδυασμό με τις γνώσεις σας από το σχολικό βιβλίο, να συνθέσετε ένα δικό σας κείμενο, στο οποίο (α) θα αναφέρεστε στο πώς ορίζει ο Αριστοτέλης την αρετή και (β) θα αξιολογείτε τις απόψεις του στο θέμα αυτό.

Μολονότι η ορθή πράξη είναι πάντοτε ενάρετη, η απλή και μεμονωμένη ενέργεια της ορθής πράξης δεν καθιστά τον άνθρωπο ενάρετο. Όταν η ορθή ενέργεια πραγματοποιείται τακτικώς, μέχρις ότου ενσωματωθεί στην προσωπικότητα ως συνήθεια, τότε είναι που παράγεται αρετή. Η ενάρετη ή η ορθή πράξη είναι ένα μέσο ανάμεσα σε δυο ακρότητες. Ο Αριστοτέλης εμμόνως απαιτεί τη μεσότητα σε όλα τα πράγματα, επειδή η υπερβολή της πράξης είναι ανήθικη ή κακή. Οι ακρότητες είναι πάντοτε κακές, είτε πρόκειται για ακρότητα έλλειψης ή για ακρότητα πλησμονής. Η αρετή βρίσκεται ανάμεσα στις δυο ακρότητες. Όταν κανείς δεν μπορεί να κρατηθεί στο νεκρό σημείο του μέσου, τότε τον συμβουλεύει να κλίνει προς την πλευρά του λιγότερο κακού, να διαλέξει το μικρότερο από τα δύο κακά. Πάντοτε η μία ακραία εκλογή θα είναι λιγότερο κακή από την αντίθετή της - για παράδειγμα, αν η αρετή είναι η ανδρεία και τα δύο άκρα είναι η δειλία και το θράσος καλύτερα θα είναι να επιλέξει κανείς τη δειλία παρά το θράσος, αν επί του παρόντος, η ιδεώδης αρετή, η ανδρεία, είναι αδύνατη. Κάθε αληθινή αρετή, ως το μέσον ανάμεσα στα δύο άκρα, αναγκάζει τον άνθρωπο να ζει σε αρμονία με το λόγο, να ζει μία έλλογη ζωή. Η μέση, η ορθή πράξη, σημαίνει να πράττεις το ορθό στο ορθό πρόσωπο, στον ορθό χρόνο, στην ορθή έκταση, με τον ορθό σκοπό και με τον ορθό τρόπο. Έτσι, το να πράττεις ορθά δεν βρίσκεται μέσα στις δυνατότητες του καθενός, παρά μόνο σ' αυτόν που είναι προικισμένος με τη γνώση και ικανότητα να πραγματοποιήσει την ορθή εκλογή και να ανακαλύψει την αλήθεια - όπως ακριβώς δεν μπορούμε να περιμένουμε από τον καθένα να βρει το ακριβές κέντρο ενός κύκλου.

Γ Σαχακίαν, Ιστορία της Φιλοσοφίας, σσ. 147-148

(25 μονάδες)

Β2. Αφού μελετήσετε προσεκτικά τα κείμενα που ακολουθούν και σε συνδυασμό με τις γνώσεις σας από το σχολικό βιβλίο, να συγκρίνετε τις θέσεις του Τ. Χομπς και του Πλάτωνα με βάση (α) τη μορφή της πολιτικής διακυβέρνησης που προτείνει ο καθένας και (β) το στόχο αυτών των πολιτικών προτάσεων.

Μολονότι η ορθή πράξη είναι πάντοτε ενάρετη, η απλή και μεμονωμένη ενέργεια της ορθής πράξης δεν καθιστά τον άνθρωπο ενάρετο. Όταν η ορθή ενέργεια πραγματοποιείται τακτικώς, μέχρις ότου ενσωματωθεί στην προσωπικότητα ως συνήθεια, τότε είναι που παράγεται αρετή. Η ενάρετη ή η ορθή πράξη είναι ένα μέσο ανάμεσα σε δυο ακρότητες. Ο Αριστοτέλης εμμόνως απαιτεί τη μεσότητα σε όλα τα πράγματα, επειδή η υπερβολή της πράξης είναι ανήθικη ή κακή. Οι ακρότητες είναι πάντοτε κακές, είτε πρόκειται για ακρότητα έλλειψης ή για ακρότητα πλησμονής. Η αρετή βρίσκεται ανάμεσα στις δυο ακρότητες. Όταν κανείς δεν μπορεί να κρατηθεί στο νεκρό σημείο του μέσου, τότε τον συμβουλεύει να κλίνει προς την πλευρά του λιγότερο κακού, να διαλέξει το μικρότερο από τα δύο κακά. Πάντοτε η μία ακραία εκλογή θα είναι λιγότερο κακή από την αντίθετή της - για παράδειγμα, αν η αρετή είναι η ανδρεία και τα δύο άκρα είναι η δειλία και το θράσος καλύτερα θα είναι να επιλέξει κανείς τη δειλία παρά το θράσος, αν επί του παρόντος, η ιδεώδης αρετή, η ανδρεία, είναι αδύνατη. Κάθε αληθινή αρετή, ως το μέσον ανάμεσα στα δύο άκρα, αναγκάζει τον άνθρωπο να ζει σε αρμονία με το λόγο, να ζει μία έλλογη ζωή. Η μέση, η ορθή πράξη, σημαίνει να πράττεις το ορθό στο ορθό πρόσωπο, στον ορθό χρόνο, στην ορθή έκταση, με τον ορθό σκοπό και με τον ορθό τρόπο. Έτσι, το να πράττεις ορθά δεν βρίσκεται μέσα στις δυνατότητες του καθενός, παρά μόνο σ' αυτόν που είναι προικισμένος με τη γνώση και ικανότητα να πραγματοποιήσει την ορθή εκλογή και να ανακαλύψει την αλήθεια - όπως ακριβώς δεν μπορούμε να περιμένουμε από τον καθένα να βρει το ακριβές κέντρο ενός κύκλου.

Γ Σαχακίαν, Ιστορία της Φιλοσοφίας, σσ. 125-126
(25 μονάδες)